

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/47/2025
Identifikačné číslo spisu:	6109214539
Dátum vydania rozhodnutia:	26.02.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:6109214539.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a členov senátu JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a JUDr. Jany Haluškovvej v spore žalobcov: 1/ I. S., rod. S., nar. XX. XX. XXXX, Ž. T. R., D. XXX/X, 2/ Mgr. U. U., rod. C., nar. XX. XX. XXXX, B. I. XX/X, XXXX K., M.Ú. M., prechodne bytom H., Y. T. XXXX/XX Z., G. M., 3/ Ing. S. C., rod. C., nar. XX. XX. XXXX, W., I. O. XXXX/X, 4/ G. N., rod. N., nar. XX. XX. XXXX, R. T. R., Ž. XX/XXX, zastúpených IVANOVIČ LEGAL s.r.o., Bratislava, Štúrova 11, IČO: 54 434 556, proti žalovanému: Slovenská republika, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti SR, Bratislava, Račianska 71, IČO: 00 166 073, o náhradu škody spôsobenej nezákonným súdnym rozhodnutím, vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 16C/97/2009, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 18. októbra 2023 sp. zn. 15Co/4/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Banská Bystrica (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 7. októbra 2022 č. k. 16C/97/2009 -308 rozhodol tak, že :

„I. Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi 1/ titulom nemajetkovej ujmy sumu 16.470 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9,5 % ročne zo sumy 16.470 Eur od 24. 03. 2009 do zaplatenia, a to v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

II. Súd žalobu v prevyšujúcej časti nároku žalobcu 1/ na náhradu nemajetkovej ujmy zamieta.

III. Žalovaná je povinná nahradiť žalobcovi 1/ trovy konania o náhradu nemajetkovej ujmy z prisúdenej sumy 16.470 Eur v rozsahu 100 %, a to do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o určení výšky trov konania o náhradu nemajetkovej ujmy žalobcu 1/.

IV. Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi 2/ titulom nemajetkovej ujmy sumu 16.470 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 16.470 Eur od 24. 06. 2010 do zaplatenia, a to v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

V. Súd žalobu v prevyšujúcej časti nároku žalobcu 2/ na náhradu nemajetkovej ujmy zamieta.

VI. Žalovaná je povinná nahradiť žalobcovi 2/ trovy konania o náhradu nemajetkovej ujmy z prisúdenej sumy 16.470 Eur v rozsahu 100 %, a to do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o určení výšky trov konania o náhradu nemajetkovej ujmy žalobcu 2/.

VII. Súd žalobu v časti nároku žalobcu 2/ na náhradu majetkovej škody zamietla.

VIII. Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi 3/ titulom nemajetkovej ujmy sumu 16.470 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 16.470 Eur od 04. 09. 2010 do zaplatenia, a to v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

IX. Súd žalobu v prevyšujúcej časti nároku žalobcu 3/ na náhradu nemajetkovej ujmy zamietla.

X. Žalovaná je povinná nahradiť žalobcovi 3/ trovy konania o náhradu nemajetkovej ujmy z prisúdenej sumy 16.470 Eur v rozsahu 100 %, a to do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o určení výšky trov konania o náhradu nemajetkovej ujmy žalobcu 3/.

XI. Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi 3/ titulom náhrady majetkovej škody sumu 330,53 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 330,53 Eur od 04. 09. 2010 do zaplatenia, a to v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

XII. Súd žalobu v prevyšujúcej časti nároku žalobcu 3/ na náhradu majetkovej škody zamietla.

XIII. Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi 4/ titulom nemajetkovej ujmy sumu 14.640 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 14.640 Eur od 31. 01. 2011 do zaplatenia, a to v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

XIV. Súd žalobu v prevyšujúcej časti nároku žalobcu 4/ na náhradu nemajetkovej ujmy zamietla.

XV. Žalovaná je povinná nahradiť žalobcovi 4/ trovy konania o náhradu nemajetkovej ujmy z prisúdenej sumy 14.640 Eur v rozsahu 100 %, a to do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o určení výšky trov konania o náhradu nemajetkovej ujmy žalobcu 4/.

XVI. Žalobca 2/ a žalobca 3/ sú povinní nahradiť žalovanej trovy konania o náhradu majetkovej škody v rozsahu 100 %, a to do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o určení výšky trov konania o náhradu majetkovej škody žalovanej“.

1.1. V odôvodnení rozhodnutia okresný súd uviedol, že základ nárokov žalobcov titulom vzatia do väzby a predĺženia väzby nie je v konaní sporný, a to práve s poukazom na ust. § 5 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. a § 8 ods. 5 písm. a) zákona č. 514/2003 Z. z., keď uznesením prokurátora Špeciálnej prokuratúry sp. zn. VII. Gv 2704-799 zo dňa 03. 03. 2008, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 12. 03. 2008, došlo k zastaveniu trestného stíhania, a to pre skutky právne kvalifikované ako trestný čin neodvedenia dane a poistného a trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny a teroristickej skupiny, a to z dôvodu, že skutok nie je trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci. Námetku žalovaného, že ani jedno z uznesení o väzbe a predĺžení väzby nemožno považovať za nezákonné, a teda zakladajúce zodpovednosť štátu za škodu, okresný súd nepovažoval za dôvodnú s poukazom na uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 18. 08. 2010 sp. zn. 4MCdo/15/2009. Čo sa týka pasívnej vecnej legitimácie, v danom prípade bola splnená podmienka zodpovednostného subjektu, t. j. orgánu štátu, ktorý vydal rozhodnutie - uznesenie o vzatí do väzby a uznesenie o predĺžení väzby. Žalobca riadne využil možnosť podať voči zákonným rozhodnutiam sťažnosť v zmysle § 3 zákona č. 58/1969 Zb., pričom samotné rozhodnutie o tej-ktorej sťažnosti, resp. o ich úspešnosti je bez právneho významu.

1.2. Súd mal taktiež v konaní za nesporné i splnenie podmienok § 9 ods. 1 a § 10 zákona č. 58/1969 Zb., keď žalobca dňa 12. 07. 2010 podal na Ministerstvo spravodlivosti SR žiadosť na prerokovanie náhrady škody, avšak v zákonnej 6-mesačnej lehote nárok žalobcu zo strany Ministerstva spravodlivosti SR uspokojený nebol. Súd taktiež skúmal splnenie ďalších podmienok zakladajúcich zodpovednosť žalovaného za škodu žalobcov, keď z pripojeného trestného spisu vedeného Okresným súdom Banská Bystrica sp. zn. Tp/20/04 zistil, že zatiaľ čo všetci žalobcovia podali voči uzneseniu o vzatí do väzby sťažnosť, žalobcovia 3/ a 4/ sťažnosť voči uzneseniu nepodali. Uvedená skutočnosť nemá však vplyv na uplatnený nárok žalobcov, nakoľko tento nie je podmienený povinnosťou podať proti takémuto rozhodnutiu sťažnosť alebo opravný prostriedok (bližšie R 36/2020). Súd mal v konaní za nesporne preukázané splnenie podmienok podľa § 9 ods. 1 a § 10 zákona č. 58/1969 Zb., ako aj podľa § 15 ods. 1 a § 16 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z., čo vyplýva zo zisteného skutkového stavu veci, že žalobca 1/ dňa 23. 03. 2009, žalobca 2/ dňa 23. 12. 2009, žalobca 3/ dňa 03. 03. 2010 a žalobca 4/ dňa 30. 07. 2010 doručili na Ministerstvo spravodlivosti SR žiadosť na prerokovanie náhrady škody, avšak v zákonnej 6 - mesačnej lehote nárok žiadneho zo žalobcov zo strany Ministerstva spravodlivosti SR uspokojený nebol. Ďalej sa okresný súd zaoberal aj otázkou vylúčenia tzv. negatívnych podmienok,

pričom dospel k záveru, že neexistovali žiadne konkrétne okolnosti a skutočnosti objektívne preukazujúce, že by žalobcovia svojím konaním dali príčinu pre obavy, ktoré boli dôvodom ich väzby. V bode 70. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia poukázal na to, že súd určil, že nárok na náhradu škody žalobcov 1/ až 4/ za obdobie od 12. 03. 2004 do 30. 06. 2004 voči žalovanému nie je daný (rozsudok OS Banská Bystrica 16C/97/2009-588 zo dňa 13. 04. 2016 nadobudol právoplatnosť dňa 02. 06. 2016) vzhľadom na úspešne namietané premlčanie zo strany žalovaného. Nárok na odškodnenie nemajetkovej ujmy za väzbu žalobcov 1/ až 4/ si žalobcovia uplatnili v trvaní od 12. 03. 2004 do 23. 08. 2004 (spolu 165 dní), žalobcom vznikol podľa zákona č. 58/1969 Zb. nárok na odškodnenie nemajetkovej ujmy uplatnenej žalobcami za predĺženie ich väzby v trvaní od 23. 08. 2004 do 13. 03. 2005 (spolu 201 dní) vznikol podľa zákona č. 514/2003 Z. z.

1.3. Pri rozhodovaní o náhrade nemajetkovej ujmy vychádzal súd z presvedčenia (podloženého logikou veci i dokazovaním vykonaným najmä výsluchom samotných žalobcov, ako aj svedkov, o pravdivosti výpovedí ktorých nemá dôvod pochybovať, taktiež oboznámením sa s obsahom predložených mediálnych výstupov týkajúcich sa trestného stíhania žalobcov), že väzba trvajúca 164 dní a následne predĺžená o ďalších 201 dní zasiahla negatívne do osobnostných práv žalobcov. Žalobcovia boli nepochybne v strese a neistote, hrozili im vysoké tresty, ako každý zo žalobcov sám v rámci jeho výsluchu uviedol, že celé zadržanie a trestné stíhanie boli pre každého z nich obrovské šoky, ktoré sa nedajú ani opísať, pričom im od základov zmenili celý ich dovtedy vedený život. Rozsiahla medializácia prípadu narušila ich dobré meno, povest', dôstojnosť, česť i vážnosť v očiach verejnosti. Vážnosť žalobcov v zamestnaní klesla, utrpelo ich dovtedy vedené podnikanie. Uvedené skutočnosti zasiahli citeľne aj ich celé rodiny. Podľa názoru súdu majú žalobcovia právo na peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy, nakoľko iné satisfakčné prostriedky nie sú objektívne postačujúcim zadosťučinením vzhľadom na spôsobenú ujmu. Dĺžka celkovej väzby predstavovala 366 dní, ku ktorej došlo následkom nezákonných rozhodnutí k vážnemu poškodeniu žalobcov v súkromnom, pracovnom i verejnom živote. Súd pri stanovení výšky náhrady nemajetkovej ujmy prihliadal predovšetkým na povahu trestnej veci, celkovú dĺžku obmedzenia osobnej slobody a celkovú dĺžku väzby, ako aj na preukázané následky v osobnej sfére toho-ktorého zo žalobcov.

1.4. Výšku náhrady nemajetkovej ujmy súd určil voľnou úvahou s tým, že poukázal na určité hranice, v ktorých je možné sa pohybovať pri úvahe súdu o výške náhrady nemajetkovej ujmy, ktoré je možné vyvodit' zo súčasnej platnej právnej úpravy, a to zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom v čase rozhodovania súdu, avšak ide výlučne len o vodítko k voľnej úvahe, keď je potrebné rešpektovať základné princípy zákazu retroaktivity. Uviedol, že výška náhrady nemajetkovej ujmy nesmie byť v rozpore so všeobecne vnímanou predstavou spravodlivosti. Poukázal na vek jednotlivých žalobcov 1/ až 4/, ako osoby poškodené, v čase výkonu väzby s tým, že väzba bola realizovaná v ich produktívnom veku. Žalobcovia pred nástupom do väzby viedli riadny usporiadaný rodinný život, členovia ich rodín sa tešili dobrému zdravotnému stavu, mali harmonické rodinné vzťahy, žalobca 2/ už mal dve maloleté deti, v práci sa im darilo, žili spoločne s partnerkami. Súd poukázal aj na samotný charakter trestného činu, pre ktorý boli žalobcovia 1/ až 4/ obvinení a vzatí do väzby, ako aj na výšku trestnej sadzby a celkovú dĺžku trestného stíhania a medializáciu ich prípadu, keď po prepustení z väzby narážali na všeobecný dešpekt a neúctu a posmešné označovanie výrazmi ako mafián, basista, čo vyplynulo z vykonaného dokazovania a výsluchov svedkov. Najbližšia rodina žalobcov bola v okolí konfrontovaná neustálymi neprijemnými poznámkami na adresu väzobného stíhania, toho-ktorého zo žalobcov. Žiadna z rodín žalobcov sa s ich väzobným stíhaním dodnes nezmierila a vzťahy zostali narušené, každému zo žalobcov sa rozpadol partnerský vzťah, žalobca 2/ má dodnes narušený vzťah so synom, utrpel aj zdravotný stav jednotlivých členov rodiny žalobcu 2/, ktorí boli vystavení stresu. Závažné následky žalobcovia utrpeli aj v spoločenskom, resp. pracovnom uplatnení, čo bolo spôsobené v priamej príčinnej súvislosti s výkonom väzby žalobcov, po vykonaní ktorej mali problém si žalobcovia nájsť adekvátne a vhodné zamestnanie. U žalobcu 1/ mal súd preukázaný aj vážny zdravotný psychický stav, ktorý ho diskvalifikuje z možnosti nájsť si stále zamestnanie, žalobca 2/ sa do aktívneho verejného života ako poslanec mestského zastupiteľstva už nevrátil, a tiež pri jeho pracovných ambíciách vykonávať vyštudované právo v praxi ako advokátsky koncipient bol s udalosťami ohľadne jeho väzobného stíhania neustále konfrontovaný, žalobca 3/ si našiel vhodné zamestnanie až s pomocou a pričinením jeho brata a žalobca 4/ sa rozhodol v záujme finančného zabezpečenia jeho rodiny a vyhnutia sa novej konfrontácie s minulosťou natrvalo odísť za prácou do zahraničia, a to aj na úkor odlúčenia od rodiny.

1.5. Pokiaľ ide o následky v osobnostnej sfére žalobcov, tieto súd vyhodnotil ako primárne vyvolané vnútorným prežívaním výkonu väzby žalobcami. Pokiaľ sa týka zdravotného stavu žalobcov, ktorý spôsobila väzba, tak žalobca 1/ dodnes trpí depresívnou poruchou - aktuálne ťažkého stupňa - s chronickým priebehom, s prognózou i naďalej nepriaznivou neschopnosťou systematickej zárobkovej činnosti. Žalobca 2/ psychické problémy spôsobené väzbou neuvádzal, žalobca 3/ trpí posttraumatickou stresovou poruchou, ktorá vznikla v súvislosti jeho vzatia do väzby, pričom táto porucha obmedzuje žalobcu 3/ v jeho osobnom, rodinnom a pracovnom živote v podstatnej miere, s neistou prognózou vyliečenia sa. Žalobca 4/ je liečený na vysoký krvný tlak, zvýšený cholesterol a stukovatenú pečeň, aj keď pred vzatím do väzby žalobca 4/ tieto zdravotné komplikácie nemal. Vzhľadom na tieto skutočnosti okresný súd vlastnou úvahou, vychádzajúc aj z rozhodovacej praxe vyšších súdnych autorít - Nález Ústavného súdu SR vydaný v konaní sp. zn. III. ÚS 757/2016 dňa 24. 01. 2017, keď výška nemajetkovej ujmy je poškodeným priznávaná v rozpätí od 30 až do 60 eur za deň väzby, súd dospel k tomu, že suma 45 eur za každý deň vykonanej väzby (celková väzba bola 366 dní), t. j. spolu suma 16.470 eur je sumou zodpovedajúcou adekvátnosti náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej žalobcovi 1/, 2/ a 3/ dotknutými nezákonnými rozhodnutiami a suma 40 eur za každý deň vykonanej väzby (celková väzba bola 366 dní), t. j. spolu suma 14.640 eur žalobcovi 4/ dotknutými nezákonnými rozhodnutiami. K rozdielnosti takto stanovenej sumy dospel okresný súd prijatím záveru o tom, že žalobcom 1/ a 3/ výkon väzby vážne zasiahol a narušil ich psychické zdravie a žalobcovi 2/, ako v tom čase jedinému zo žalobcov majúceho maloleté deti, výkon väzby spôsobil vážne odlúčenie od jeho maloletých detí s následkami narušených vzťahov so synom až dodnes, a preto im súd priznal výšku nemajetkovej ujmy v porovnaní so žalobcom 4/, vyššiu.

1.6. V prevyšujúcej časti návrhy na náhradu nemajetkovej ujmy, toho-ktorého zo žalobcov okresný súd zamietol. K nároku žalobcu 2/ na náhradu škody ako ušlej mzdy vyčíslenej vo výške 16.378,584 eur z titulu predĺženia väzby okresný súd uviedol, že k takto uplatnenému nároku žalovaný dôvodne vzniesol námietku premlčania. Žalobca 2/ doručil svoj žalobný návrh na súd dňa 12. 03. 2010, avšak tento návrh sa týkal výlučne nároku žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy. Až podaním zo dňa 22. 10. 2012 (č. 1. 417) žalobca 2/ doplnil svoj pôvodný nárok o náhradu nemajetkovej ujmy, aj o nárok na náhradu škody z titulu ušlej mzdy, ktorej výšku v konaní nepreukázal žiadnym dôkazom. Súd preto nárok žalobcu 2/ na náhradu škody titulom ušlej mzdy v tejto časti zamietol. Pokiaľ sa týka nároku žalobcu 3/ na náhradu škody za nájom z titulu predĺženia väzby, okresný súd poukázal na tú skutočnosť, že samotné zaplatenie ceny nájmu zo strany žalobcu 3/ v konaní preukázané nebolo. K nároku žalobcu 3/ na náhradu ušlej mzdy z titulu predĺženia väzby vyčíslenej vo výške 330,526 eur, okresný súd uviedol, že tento nárok žalobcu 3/ považuje za dôvodný a preukázaný. Z pracovnej zmluvy uzavretej dňa 02. 01. 2002 okresný súd mal preukázané, že žalobca 3/ vykonával funkciu výkonného riaditeľa v pracovnom pomere na dobu neurčitú, a to so základnou mzdou vo výške 30 Sk za hodinu, pričom z predloženého mzdového listu za rok 2003 vyplýva, že ročná mzda žalobcu 3/ za celý rok 2003 predstavovala sumu celkom 566.62 eur. Zároveň okresný súd priznal žalobcom aj úroky z omeškania s poukazom na uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 30. 06. 2022 sp. zn. 7Cdo/145/2020. K otázke premlčania žalobou uplatnených nárokov žalobcov, ktorú námietku vzniesol v konaní žalovaný, súd uviedol, že nárok nie je premlčaný, avšak námietka je dôvodná len v časti nároku žalobcu 2/ na náhradu škody za ušlú mzdu v zmysle bodu 100. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, čo podrobne odôvodnil okresný súd v bode 104. Rozhodnutie oprel o článok 46 ods. 3, 19 ods. 2, 51 ods. 2, 144, 154c) Ústavy Slovenskej republiky č. 460/92 Zb.; článok 5 ods. 1, 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd; § 1 ods. 1, § 2, 3, 4 ods. 1, § 5 ods. 1, § 6 ods. 1, § 9 ods. 1, § 10 zákona č. 58/1969 Zb.; § 3 ods. 1 písm. c), § 3 ods. 2, § 8 ods. 5, 6, § 17 ods. 2 písm. a), § 18 ods. 3, § 27 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z.; § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka.

1.7. O trovách konania rozhodol s poukazom na ust. § 255 ods. 1, 2, § 262 ods. 1 CSP.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 18. októbra 2023 sp. zn. 15Co/4/2023 rozhodol tak, že:

„I. Rozsudok okresného súdu v I., IV., VIII., XIII. výroku, v časti týkajúcej sa výšky náhrady nemajetkovej ujmy, a vo výrokoch II., III., V., VI., VII., IX., X., XI., XII., XIV., XV., XVI. p o t v r d z u j e .

Rozsudok okresného súdu v I., IV., VIII., XIII. výroku, v časti priznaného úroku z omeškania m e n í

tak, že:

II. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi 1/ titulom nemajetkovej ujmy sumu 16.470,- EUR s úrokom z omeškania vo výške 8,5 % ročne zo sumy 16.470,- EUR od 24.09.2009 až do zaplatenia, a to všetko v lehote do 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

III. V prevyšujúcej časti žalobu žalobcu 1/ z titulu uplatneného úroku z omeškania z a m i e t a.

IV. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi 2/ titulom nemajetkovej ujmy sumu 16.470,- EUR s úrokom z omeškania vo výške 8,5 % ročne zo sumy 16.470,- EUR od 24.06.2010 až do zaplatenia, a to všetko v lehote do 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

V. V prevyšujúcej časti žalobu žalobcu 2/ z titulu uplatneného úroku z omeškania z a m i e t a.

VI. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi 3/ titulom nemajetkovej ujmy sumu 16.470,- EUR s úrokom z omeškania vo výške 8,5 % ročne zo sumy 16.470,- EUR od 04.09.2010 až do zaplatenia, a to všetko v lehote do 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

VII. V prevyšujúcej časti žalobu žalobcu 3/ z titulu uplatneného úroku z omeškania z a m i e t a.

VIII. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi 4/ titulom nemajetkovej ujmy sumu 14.640,- EUR s úrokom z omeškania vo výške 8,5 % ročne zo sumy 14.640,- EUR od 31.01.2011 až do zaplatenia, a to všetko v lehote do 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

IX. V prevyšujúcej časti žalobu žalobcu 4/ z titulu uplatneného úroku z omeškania z a m i e t a.

X. Žiadna zo strán n e m á na náhradu trov odvolacieho konania p r á v o.“

2.1. V odôvodnení uviedol, že súd prvej inštancie dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktoré aplikoval správne ustanovenie právneho predpisu a súčasne vec správne právne posúdil. Okresný súd vykonal dostatočné a rozsiahle dokazovanie na zistenie skutkového stavu, skutkový stav zistil úplne a správne, napadnuté rozhodnutie netrpí vadou nesprávnych skutkových zistení. Odvolací súd nezistil, že by sa súd prvej inštancie nevysporiadal so všetkými podstatnými a relevantnými skutočnosťami a zároveň aj s podstatnou a relevantnou právnou argumentáciou strán sporu; podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces, ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecných právnych predpisov, resp. rozhodol v súlade s jej požiadavkami (napr. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Rozsudok okresného súdu je riadne a v súlade so zákonom odôvodnený, je z neho zrejmé, akými úvahami a právnymi názormi sa súd prvej inštancie riadil pri svojom rozhodovaní, rozsudok je preskúmateľný a zrozumiteľný. Odvolací súd sa stotožnil v celom rozsahu s právnymi závermi a argumentáciou súdu prvej inštancie tak, ako to premietol do napadnutého rozhodnutia v potvrdzujúcej časti a na uvedenú argumentáciu tejto časti odvolací súd v celom rozsahu v podrobnostiach odkázal.

2.2. Pokiaľ ide o odvolanie žalovaného, toto bolo čiastočne dôvodné, a to len v časti týkajúcej sa úrokov z omeškania. Okresný súd pri svojom rozhodovaní správne aplikoval ustanovenia zákonov č. 58/1969 Zb. a č.514/2003 Z. z. vo vzťahu k uplatneným nárokom na náhradu nemajetkovej ujmy a náhrady škody u jednotlivých žalobcov. Aplikáciu dvoch zákonov precízne odôvodnil s poukazom na skutočnosť, že náhrada nemajetkovej ujmy a náhrada škody u žalobcov 2/ a 3/ sa týkala zodpovednosti štátu za nezákonné rozhodnutie - rozhodnutie o väzbe žalobcov. Okresný súd poukázal na rozhodujúce časové okamihy (uznesenie o vzatí do väzby bolo vydané v čase účinnosti zákona č. 58/1969 Zb., a rozhodnutie o predĺžení väzby bolo vydané už v čase účinnosti zákona č. 514/2003 Z. z.). Odvolaciemu súdu z napadnutého rozhodnutia jednoznačne vyplýval záver súdu prvej inštancie, že mal zistené všetky predpoklady zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím o väzbe; uzavrel, že samotné zastavenie trestného stíhania a ani samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadostučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím. Právny základ nároku považoval za preukázaný a za preukázaný ho považoval aj odvolací súd. Námetka žalovaného, že okresný súd v rozpore s uplatnenými titulmi zo strany žalobcov odôvodňoval vznik nároku žalobcov na náhradu nemajetkovej ujmy aj trestným stíhaním, nie je dôvodná. Žalobcovia v žalobe uvádzali, že si uplatňujú nárok výlučne titulom uznesenia o vzatí do väzby a uznesenia o predĺžení väzby, bolo teda zrejmé, že si splnili svoju povinnosť a vymedzili právny titul, od ktorého si nárok uplatňujú. Okresný súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia aj uzavrel, že nárok uplatňovaný žalobcami na náhradu

nemajetkovej ujmy, ako aj majetkovej ujmy, je daný titulom nezákonného rozhodnutia, za ktoré považujú žalobcovia rozhodnutie o vzatí do väzby a o predĺžení väzby, keď žalobcovia spôsobenú ujmu odvodzovali od okolností súvisiacich so vzatím ich osôb do väzby, teda obmedzením ich osobnej slobody. Podrobne v jednotlivých bodoch odôvodnenia napadnutého rozhodnutia okresný súd konštatoval, že základ nároku žalobcov bol nesporne preukázaný zo strany žalobcov, a to práve s poukazom na ust. § 8 ods. 5 písm. b) zákona č. 514/2003 Z. z., ako aj § 5 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb., v zmysle ktorých právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe má voči štátu ten, na kom bola väzba vykonaná, ak bolo proti nemu trestné stíhanie zastavené, alebo ak bol spod obžaloby oslobodený, ako to bolo vzhľadom na zistený skutkový stav nesporne preukázané aj u žalobcov, u ktorých uznesením prokurátora Špeciálnej prokuratúry sp. zn. VII Gv 2704-799 zo dňa 03. 03. 2008, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 12. 03. 2008 došlo k zastaveniu trestného stíhania, a to pre skutky právne kvalifikované ako trestný čin neodvedenia dane a poistného a trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny a teroristickej skupiny, a to z dôvodu, že skutok nie je trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia síce vyplývalo, že súd konštatoval, že pri posudzovaní nároku žalobcov prihliadal na povahu trestnej veci, celkovú dĺžku obmedzenia osobnej slobody, ako aj dopadmi trestného stíhania do osobnostnej sféry poškodených osôb, avšak bolo potrebné v tejto súvislosti vychádzať z toho, že bez vznesenia obvinenia a na jeho základe vedeného trestného stíhania a vykonanej väzby, by žalobcom nebola vznikla ujma, ktorú popisovali v žalobe a ich vyjadreniach v konaní. Je totiž zrejmé, že trestné stíhanie žalobcov, ktoré je možné považovať za nezákonné vzhľadom na to, že žalobcovia nakoniec neboli odsúdení právoplatne a došlo u nich k zastaveniu trestného stíhania uznesením prokurátora Špeciálnej prokuratúry dňa 12. 03. 2008, čo s výkonom nezákonnej väzby nesporne vzájomne súvisí, ak nemožno abstrahovať závery o následkoch výkonu väzby u žalobcov bez vzťahu ku samotnému nezákonnému trestnému stíhaniu, teda aj v zmysle, pre aký trestný čin boli žalobcovia stíhaní, aký trest im v tomto smere hrozil, z akých dôvodov boli vzatí do väzby a podobne, keď v konečnom dôsledku bolo trestné stíhanie zastavené, a to z dôvodu, že sa nestali skutky, ktoré im boli kladené za vinu. Odvolací súd preto nepovažoval v tomto smere rozhodnutie okresného súdu za zmätočné, neodôvodnené, nepreskúmateľné a vykazujúce znaky arbitrárnosti tak, ako to namieta žalovaný vo svojom odvolaní. Okresný súd týmto spôsobom len zvýraznil nepochybne vážny zásah do slobody jednotlivca, akým bol výkon väzby a aký dopad mal tento výkon väzby na osobný, rodinný a profesijný život u žalobcov jednotlivo. Nezákonné trestné stíhanie žalobcov je len jednou z viacerých okolností, na ktoré bol okresný súd povinný prihliadať v súvislosti s rozhodnutím o výške nemajetkovej ujmy, a nie titulom, pre ktorý sa náhrada žalobcom priznala.

2.3. Dôvodná nebola ani námietka žalovaného, že okresný súd kumuloval priznané nároky na náhradu nemajetkovej ujmy a majetkovej škody z oboch súdom uznaných titulov. Uvedená skutočnosť podľa názoru odvolacieho súdu nespôsobovala vecnú nesprávnosť a ani nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia. Okresný súd jasne poukázal na uplatnené dva tituly a aplikáciu dvoch zákonov, čo precízne odôvodnil v bode 86. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia okresného súdu. Z uvedených dôvodov neobstalo ako dôvodné tvrdenie žalovaného, že okresný súd spojil následky dvoch rôznych titulov pre nemajetkovú ujmu, a to rozhodnutie o väzbe, predĺžení väzby, ako aj rozhodnutie o vznesení obvinenia, čo malo podľa tvrdení žalovaného predstavovať nepreskúmateľnosť rozhodnutia.

2.4. Ani odvolacie námietky žalovaného k primeranosti priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch odvolací súd nepovažoval za dôvodné. Pokiaľ žalovaný odmietal nieť zodpovednosť za konanie tretích osôb (médií), čo podľa názoru žalovaného zakladá absenciu jeho pasívnej vecnej legitimácie v predmetnom konaní, odvolací súd uviedol, že námietka nie je dôvodná. Je vylúčené, aby za nezákonnú väzbu žalobcov, ktorá bola medializovaná, zodpovedala za škodu tretia osoba, teda médiá. V takomto kontexte okresný súd napadnuté rozhodnutie neodôvodňoval, len popisoval v súlade so súdnou praxou, aký dopad a následky malo rozhodnutie o väzbe na žalobcov 1/ až 4/, ktoré následky nemôžu byť popisované bez ohľadu na skutočnosť, že k výkonu väzby žalobcov došlo v priebehu ich nezákonného trestného stíhania, väzby a po medializácii týchto okolností, ktorú medializáciu možno v demokratickom štáte predpokladať, o to viac, ak išlo o podozrenie u žalobcov zo spáchania trestného činu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny a teroristickej skupiny, ako aj pre skutky právne kvalifikované ako trestný čin neodvedenia dane a poistného. Zo žiadneho bodu odôvodnenia napadnutého rozhodnutia okresného súdu nevyplyvala tá skutočnosť, že by žalovaný mal nieť zodpovednosť aj za konanie tretích osôb, teda médií, nakoľko poukazovanie na mediálne výstupy, ako aj

rozsah zverejnenia - medializácie trestného konania je len jednou z okolností, za ktorých k zásahu do práv žalobcov došlo, a na ktoré okresný súd správne prihliadal. Odvolací súd zdôraznil, že iba na skutočnosti, že vec bola v minulosti aj medializovaná, okresný súd svoje rozhodnutie nezaložil.

2.5. Ďalšia námietka žalovaného smerovala vo vzťahu k bodu 80. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, v ktorom okresný súd konštatoval, že samotné splnenie podmienok na nárok žalobcov na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe a rozhodnutím o jej predĺžení nie je podmienený povinnosťou podať proti takémuto rozhodnutiu sťažnosť alebo iný opravný prostriedok (R 36/2020). Odvolací súd zdôraznil, že každé pozbavenie osobnej slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané v súlade s konaním ustanoveným zákonom, a okrem toho, každé opatrenie, ktorým je jednotlivец pozbavený osobnej slobody musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 Ústavy Slovenskej republiky, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli. Špecifickým prípadom zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú orgánmi verejnej moci pri výkone verejnej moci podľa zák. č. 514/2003 Z. z. je preto aj nárok fyzickej osoby, ktorá bola vzatá do väzby, ak bolo proti nej trestné stíhanie zastavené, bola oslobodená spod obžaloby, alebo vec bola postúpená inému orgánu. Táto osobitná právna úprava zodpovednosti za škodu vychádza z čl. 5 ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podľa ktorého každý, kto bol zatknutý alebo pozbavený slobody v rozpore s ustanoveniami tohto článku, má nárok na odškodnenie. Predpoklady vzniku nároku na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe sú v zákone č. 514/2003 Z. z. vymedzené tak pozitívne (§ 8 ods. 5), ako aj negatívne (§ 8 ods. 6). Nevyhnutným predpokladom na vznik nároku na náhradu škody je teda naplnenie niektorej z hypotéz predpokladaných v ust. § 8 ods. 5 tohto zákona, t. j., že voči osobe, ktorá bola vzatá do väzby, bolo trestné stíhanie zastavené, bola spod obžaloby oslobodená, alebo vec bola postúpená inému orgánu. Ide však len o prvý predpoklad vzniku tohto nároku, pretože vychádzajúc z logického a systematického výkladu zákona, je kumulatívnou podmienkou súčasne nenaplnenie žiadneho z negatívnych predpokladov, za ktorých nárok na náhradu škody vznikne podľa § 8 ods. 6 (in concreto zavinenie väzby). Takéto zavinenie väzby zo strany žalobcov nebolo zistené okresným súdom (bod č. 82. napadnutého rozhodnutia okresného súdu). V tejto súvislosti odvolací súd upriamil pozornosť aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1VCdo/2/2022 zo dňa 24. 10. 2022, ktorého tretia výroková veta znie tak, že splnenie podmienky podať riadny opravný prostriedok v zmysle § 6 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. sa nevyžaduje, ak bol žalobca spod obžaloby v trestnom konaní oslobodený.

2.6. Pokiaľ ide o námietky žalovaného ohľadom následkov pôsobenia väzby na pracovnoprávne vzťahy žalobcov a nedostatok a nepresvedčivosť odôvodnenia napadnutého rozhodnutia okresného súdu v bodoch 19., 26., 31., 32., 33., 35., 43. odvolací súd konštatoval, že ani v tomto smere odvolanie žalovaného nie je dôvodné. Okresný súd iba na týchto skutočnostiach, že žalobcovia mali problém nájsť si adekvátne a vhodné zamestnanie a uplatniť sa v ďalšom profesijnom živote, svoje rozhodnutie nezaložil. Žalovaný spája rôzne časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia a vzájomne ich prepája, čo vytvára dojem zmätočnosti napadnutého rozhodnutia nedôvodne. V bode 95. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia okresný súd konštatuje závažnosť vzniknutej ujmy, ale najmä „okolnosti, za ktorých k zásahu do práv žalobcov došlo“, medzi ktoré okolnosti poňal i tie, že v dôsledku nezákonného rozhodnutia o väzbe a jej predĺžení a jeho dôsledkom, ktoré žalobcom vznikli v spoločenskom, resp. pracovnom uplatnení, čoho dôsledkom nebol len všeobecný dešpekt, ktorý nezákonné rozhodnutie prinieslo vo vzťahu k ich osobám zo strany okolia, ale obmedzením osobnej slobody u žalobcov došlo k prerušeniu ich akýchkoľvek kontaktov - osobných, rodinných, ale aj pracovných, teda k prerušeniu dovtedy vykonávanej ich pracovnej činnosti a dopad nezákonnej väzby na ich možnosti nájsť si zamestnanie po prepustení z väzby, čo bolo jednoznačne preukázané listinnými dôkazmi, ako aj výsluchmi svedkov v predmetnom konaní. Okresný súd mal preukázaný aj záver o príčinnej súvislosti medzi skončením pracovnej činnosti u žalobcov a posudzovanou nezákonnou väzbou u žalobcov, čo jednoznačne vyplynulo z dokazovania a odvolací súd sa s jeho záverom v plnom rozsahu stotožnil.

2.7. Argument žalovaného, že okresný súd nemohol pri posudzovaní nároku na náhradu nemajetkovej ujmy zohľadňovať akúkoľvek ujmu na zdraví žalobcov, a už vôbec nie ich rodinných príslušníkov, nie je dôvodný. Je síce pravdou, že náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe má len ten, kto bol do väzby vzatý, avšak uplatnená ujma nemôže bez ďalšieho vylučovať i to, aké následky malo nezákonné rozhodnutie pre osobný, rodinný život žalobcov, ktorí ujmu svojich najbližších považovali a vnímali ako svoju vlastnú. Žaloba žalobcov nebola koncipovaná tak, že by si práve rodinní príslušníci žalobcov uplatňovali náhradu nemajetkovej ujmy ako zásah do ich práva na súkromný život. V konaní išlo o popis

skutkových okolností, za ktorých k zásahu do práv žalobcov došlo, vrátane ujmy, ktorú vnímali najcitlivejšie, a to prežívanie nezákonnej väzby rodinnými príslušníkmi žalobcov tak, ako na to správne poukázal okresný súd. Z vykonaného dokazovania jednoznačne vyplynulo, že dopady väzby žalobcov na členov ich rodiny bezpochyby vplývali na žalobcov, ktorí pred nástupom do väzby viedli riadny usporiadaný život a tešili sa dobrému zdravotnému stavu a darilo sa im aj v pracovnej oblasti. Nemožno preto v tejto súvislosti opomenúť, že v prípade žalobcu 2/, ak došlo k vážnemu zhoršeniu zdravotnému stavu jeho matky Mgr. J. C., prípadne, ak pretrvávali napäté vzťahy v rodine (žalobca 2/ a jeho otec) a došlo aj k odcudzeniu syna a žalobcu 2/, práve tieto okolnosti mali závažný vplyv na jeho súkromný a rodinný život. Nemožno opomenúť tiež, že výkon väzby u žalobcov bol realizovaný v čase ich produktívneho veku, kedy viedli riadny, usporiadaný rodinný život, členovia ich rodín sa tešili dobrému zdravotnému stavu, mali harmonické rodinné vzťahy, žalobca 2/ už mal dve maloleté deti a v práci sa žalobcom darilo, žili spoločne s partnerkami. Odlúčenie od ich rodín trvalo 366 dní počas výkonu väzby, čo nepochybne je faktorom, ktorý zasahuje závažnou mierou do rodinného života žalobcov a ich celých rodín. Uvedenú skutočnosť tak, ako to konštatoval okresný súd nie je potrebné ani osobitne dokazovať, pretože je logické, že tak, ako samotní žalobcovia uvádzajú útrapy s touto vecou spojené, tak tieto prežívajú aj ich najbližšie rodiny dodnes tak, ako to bolo preukázané výpoveďami svedkov v predmetnom konaní. Odvolací súd v zhode so závermi okresného súdu nemal pochybnosť o tom, že výkon väzby mal a má dopad na osobnostné práva žalobcov, najmä ak v prejednávanom prípade nezákonná väzba trvala 366 dní.

2.8. Žalovaný ďalej vzniesol námietku k majetkovej škode uplatnenej žalobcom 3/. Uvedenú námietku odvolací súd nepovažoval za dôvodnú. V otázke premlčania sa okresný súd podrobne vyjadril v bode 104. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, s ktorým záverom sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil a v podrobnostiach naň odkázal. Pokiaľ sa týka výpočtu ušlej mzdy žalobcu, k uvedenému sa okresný súd vyjadril v bode 102. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia a odvolací súd sa taktiež s uvedeným záverom v plnom rozsahu stotožnil. K námietkam žalovaného odvolací súd uviedol, že okresný súd nezaložil svoje rozhodnutie iba na citovanom dôkaze - mzdovom liste za rok 2003, ale na vykonanom dokazovaní, keď správne aplikoval zásadu voľného hodnotenia dôkazov a dôkazy vyhodnotil jednotlivo a v ich vzájomných súvislostiach. Okrem uvedeného dôkazu, príjem žalobcu 3/, okresný súd vykonal aj listinným dôkazom - „Údaje o dani z príjmov za rok 2003“, ktoré predložil žalobca 3/ do spisu, a z ktorého vyplývajú tie isté skutočnosti ako z predloženého mzdového listu za rok 2003.

2.9. Pokiaľ sa týka námietky žalovaného ohľadom začiatku vzniku nároku na úroky z omeškania, odvolací súd konštatoval, že ani uvedená námietka nebola dôvodná. Žalovaný namietal, že okresný súd vychádzal z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/145/2020, ktoré rozhodnutie nie je reflexiou praxe najvyšších súdnych autorít. Zároveň žalovaný poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR publikované v zbierke stanovísk a rozhodnutí najvyššieho súdu pod R 45/2000, prípadne rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8Cdo/151/2017. Okresný súd správne, vzhľadom na aktuálnu rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít, považoval tento názor žalovaného už za prekonaný. Odvolací súd sa s uvedeným záverom okresného súdu v plnom rozsahu stotožnil. Uvedené potvrdzuje aj rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/145/2020, ale aj sp. zn. 4Cdo/257/2019, v zmysle ktorých zákon č. 514/2003 Z. z. uznáva náhradu nemajetkovej ujmy ako jeden z nárokov na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci. V prejednávanej veci bola okresným súdom priznaná náhrada nemajetkovej ujmy z dôvodu, že žalobcovia boli rozhodnutím o väzbe, ako aj rozhodnutím o predĺžení väzby pozbavení osobnej slobody, pričom následne došlo k zastaveniu trestného stíhania uznesením prokurátora Špeciálnej prokuratúry. V súlade s § 8 ods. 5 písm. b) zák. č. 514/2003 Z. z. právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe má ten, kto bol vzatý do väzby, ak bol okrem iného oslobodený spod obžaloby. Z uvedenej dikcie zákona možno vyvodit', že nárok žalobcov podľa § 17 ods. 2 až 4 zák. č. 514/2003 Z. z. voči žalovanému vzniká už samotnou existenciou väzobného trestného stíhania a rozsudku, ktorým bola osoba pozbavená osobnej slobody, následne oslobodená spod obžaloby, resp. došlo k zastaveniu trestného stíhania tak, ako to bolo v uvedenom prípade. Preto rozhodnutie, ktorým sa priznáva táto náhrada škody vo forme nemajetkovej ujmy v peniazoch v konkrétnej výške, už len deklaruje existenciu tejto zákonom priznanej právnej skutočnosti a nárokov z nej vyplývajúcich (väzobného stíhania, zastavenia trestného stíhania a ich príčinná súvislosť so vznikom nemajetkovej ujmy vzniknutej obmedzením na osobnej slobode jednotlivca). Z ust. § 563 Občianskeho zákonníka možno vyvodit', že k vzniku omeškania s plnením

nemajetkovej ujmy nedochádza márnym uplynutím lehoty ustanovenej v rozhodnutí súdu, ale už márnym uplynutím 6-mesačnej lehoty na plnenie podľa § 16 ods. 1 zák. č. 514/2003 Z. z. Uvedený názor okresného súdu podporuje novela zákona č. 412/2012 Z. z., ktorou bolo s účinnosťou od 01. 01. 2003 ustanovenie § 16 ods. 4 zák. č. 514/2003 Z. z. zmenené tak, že podľa poslednej vety tohto ustanovenia, ak súd rozhodnutím o náhrade škody prizná poškodenému aj úrok z omeškania, lehota omeškania začína príslušnému orgánu plynúť najskôr dňom oznámenia, že neuspokojí nárok na náhradu škody, alebo uplynutím 6-mesačnej lehoty na predbežné prerokovanie nároku, ak súd neurčí začiatok jej plynutia neskôr. Preto bol odvolací súd toho názoru, že rozhodnutím okresného súdu nedošlo k odklonu od žalovaným označených rozhodnutí Najvyššieho súdu SR. Aj z rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 1Co/169/2018 vyplývalo, že pokiaľ štát si nesplní svoju povinnosť škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím nahradiť poškodenému včas, dostáva sa do omeškania s plnením tohto dlhu od okamihu, kedy žalobca si môže svoj nárok uplatniť na súde, t. j. po zmienených 6 mesiacoch, resp. v prípade negatívneho rozhodnutia o žiadosti, aj od skončenia pojednania. Uvedený právny záver vyplýval aj z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8Cdo/191/2020 zo dňa 27. 01. 2022, v ktorom najvyšší súd vyslovil svoje právne závery aj vo vzťahu k žalovaným uvádzaným rozhodnutiam sp. zn. 1Co/15/1997 (R 45/2000). V uvedenom rozhodnutí najvyšší súd uviedol, že rozhodovacia prax je prekonaná, napr. aj rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/257/2019, 4Cdo/48/2017 a 7Cdo/243/2019. Odvolací súd preto vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti konštatoval, že k vzniku omeškania s plnením nemajetkovej ujmy nedochádza márnym uplynutím lehoty ustanovenej v rozhodnutí súdu, ale už márnym uplynutím 6 mesačnej lehoty na plnenie podľa § 16 ods. 1 zák. č. 517/2003 Z. z., a preto odvolací súd námietku žalovaného v tejto časti považoval za nedôvodnú.

2.10. Odvolanie žalovaného bolo čiastočne dôvodné, a to v časti priznaného úroku z omeškania, keď žalovaný namietal porušenie zásady ne ultra petitem, ako aj nesprávne určenie počiatku omeškania u žalobcu 1/. Z uvedeného dôvodu odvolací súd v tejto časti rozsudok okresného súdu zmenil tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia v bodoch II. až IX. Zo spisu jednoznačne vyplývalo, že žalobcovia 1/ až 4/ si v konaní uplatnili úrok z omeškania vo výške 8,5 % ročne z nemajetkovej ujmy, pričom okresný súd žalobcom priznal vyšší úrok z omeškania, a to žalobcovi 1/ vo výške 9,5 %, žalobcovi 2/ až 4/ 9 %-ný úrok z omeškania. Bola preto dôvodná námietka žalovaného, že došlo k porušeniu zásady ne ultra petitem. Pokiaľ sa týkalo žalobcu 1/, okresný súd nesprávne určil aj počiatok omeškania, keď žalobca 1/ doručil žalovanému žiadosť o predbežné prerokovanie nároku dňa 23. 03. 2009 (viď č. I. 473), a preto žalovaný nemohol byť v omeškaní už dňa 24. 03. 2009 tak, ako to dôrazne namietal žalovaný. Z uvedeného dôvodu odvolací súd v tejto časti rozsudok okresného súdu zmenil a žalobcom 1/ až 4/ priznal úrok z omeškania v požadovanej výške 8,5 % z nemajetkovej ujmy a u žalobcu 1/ zmenil aj počiatok omeškania, a to odo dňa 24. 09. 2009 (žiadosť bola podaná dňa 23. 03. 2009 + 6 mesiacov, to sa rovná nasledujúci deň - 24. 03. 2009).

2.11. Okresný súd zároveň rozhodol závislými výrokmi, a to výrokmi III., VI., X., XIII. o tom, že žalovaný je povinný nahradiť žalobcom trovy konania titulom nemajetkovej ujmy z prisúdenej sumy v rozsahu 100 %. Aj s uvedenými výrokmi okresného súdu sa odvolací súd stotožnil, preto ich v celom rozsahu v zmysle ust. § 387 ods. 1, 2 CSP potvrdil a na odôvodnenie v bode 108. napadnutého rozhodnutia v celom rozsahu odkázal. V tejto súvislosti odvolací súd uviedol, že k problematike rozhodovania o náhrade trov konania v spore o poskytnutie primeraného zadosťučinenia za nemajetkovú ujmu spôsobenú pri výkone verejnej moci rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, a to v súvislosti s odvolacou námietkou žalovaného, bolo nutné poukázať aj na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/34/2018 zo dňa 30. 07. 2019, v zmysle ktorého pre danú otázku „...neexistuje žiadna exaktná metóda, v akej výške ho určiť, uplatní sa preto prirodzená zásada v zmysle čl. 4 ods. 2 CSP pri neexistencii adekvátneho ustanovenia Civilného sporového poriadku, akým bolo ust. § 142 ods. 3 OSP, ako keby žalobca mal plný úspech vo veci, aj keď mu súd prizná náhradu podľa svojej úvahy. Žalobca totiž nemôže byť v rámci náhrady trov konania sankcionovaný za nie celkom priliehavý odhad budúceho priznaného nároku súdom. Rozhodnutie o výške primeraného zadosťučinenia, na rozdiel od posudzovania existencie ujmy, totiž predstavuje iba úvahu súdu...“. K uvedenej problematike sa vyjadril aj ústavný súd v uznesení sp. zn. I. ÚS 273/2021. Pri rozhodovaní o trovách konania okresný súd dôvodne nebral do úvahy celú uplatnenú sumu nemajetkovej ujmy a vzal za základ len prisúdenú sumu, ktorá závisela od úvahy súdu, nakoľko nárok bol čo do základu daný. Pri rozhodovaní o nemajetkovej ujme sa procesný úspech posudzuje len vo vzťahu k výsledku sporu ohľadne základu nároku, preto

skutočnosť, že došlo aj k zamietnutiu žaloby ohľadne nemajetkovej ujmy v prevyšujúcej časti, nemala na rozhodnutie o trovách konania žiadny vplyv. Okresný súd rozhodol v súlade s rozhodovacou súdnou praxou. Pokiaľ sa týkalo námietky žalovaného, a to, že trovy konania boli priznané samostatnými výrokmi, uvedená námietka žalovaného nebola dôvodná. Odvolací súd zdôraznil, že v prejednávanej veci došlo k rozhodovaniu o viacerých samostatných nárokoch žalobcov 2/ a 3/ v spoločnom konaní. Uvedené nároky si mohli žalobcovia 2/ a 3/ uplatniť aj samostatne; bolo na ich rozhodnutí, či a ktoré nároky si žalobca 2/ a 3/ uplatní a či si tieto nároky uplatnia v jednom konaní. Uvedený nárok žalobcov 2/ a 3/ na náhradu škody spočíval v dvoch čiastkových nárokoch, a to v nároku na náhradu škody spočívajúcom v ušlom príjme, ušlom zisku a nároku na náhradu škody za nájom. Podľa názoru odvolacieho súdu so samostatnosťou jednotlivých nárokov bolo potrebné počítat aj pri rozhodovaní o trovách konania; určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy záviselo od voľnej úvahy súdu a určenie výšky škody záviselo od preukázanej straty na zárobku, resp. preukázanom ušlom zisku, ako aj škody na nájme. Takáto rozdielnosť v spôsobe zisťovania výšky nárokov nachádza svoj obraz v dvojakom režime rozhodovania o nároku na náhradu trov konania, keď v prípade nemajetkovej ujmy prichádza do úvahy priznanie trov konania v závislosti na úvahe súdu a v prípade škody prichádza do úvahy striktna zásada úspechu v spore. Okresný súd tak rozhodol správne, pokiaľ o nárokoch, ktoré mali osobitný charakter (nemajetková ujma, náhrada majetkovej škody) rozhodol osobitnými výrokmi o nároku na náhradu trov konania. Tento spôsob rozhodnutia je v súlade s princípom spravodlivosti, nakoľko pri nároku na náhradu škody - ušlý zisk, príjem sa voľná úvaha súdu uplatniť nemôže. Otázka, aké bude rozhodnutie o vyčíslení trov konania, je potom otázkou, ktorú bude riešiť okresný súd. Ak okresný súd vo vzťahu k samostatným nárokom rozhodol o trovách konania o týchto nárokoch osobitne, jeho postup nebol v rozpore s ustanoveniami Civilného sporového poriadku tak, ako to namieta žalovaný v odvolaní.

2.12. Pokiaľ sa týka odvolania žalobcov 1/ až 4/, ani uvedené odvolanie odvolací súd nepovažoval za dôvodné. Žalobcovia namietali nesprávne právne posúdenie veci, keď okresný súd aplikoval limity v zmysle zák. č. 514/2003, a to aj napriek zákazu retroaktivity. Uvedenú námietku odvolací súd nepovažoval za dôvodnú. Odvolacia námietka je v rozpore s odôvodnením napadnutého rozhodnutia a prípadné zohľadnenie kritéria, ktoré súd prvej inštancie zohľadniť nemal, nemá dopad na správnosť napadnutého rozsudku vo vzťahu k výške priznanej nemajetkovej ujmy u jednotlivých žalobcov. Okresný súd správne poukázal na právnu úpravu, ktorú aplikoval a z ktorej vyvodil, že aplikovaná právna úprava (účinná v čase vydania rozhodnutia o väzbe, ako aj v čase vydania rozhodnutia o predĺžení väzby), žiadne kritéria pre posudzovanie výšky nemajetkovej ujmy neustanovovala. S poukazom na rozhodnutia vyšších súdnych autorít, okresný súd poukázal na potrebu určenia výšky náhrady nemajetkovej ujmy podľa voľnej úvahy súdu; jasne a presne definoval hranice voľnej úvahy (intenzita trvania a rozsah nepriaznivých následkov u jednotlivých žalobcov vzhľadom na ich postavenie v rodine, v spoločnosti, v pracovnom živote, zdravotný stav a podobne) s tým, že voľná úvaha musí byť odôvodnená a musí mať svoj základ v zistenom skutkovom stave. Správne poukázal aj na to, že náhrada za nemajetkovú ujmu by mala byť taká vysoká, aby mohla splniť úlohu odškodňovaciu, náhrada by nemala byť iba symbolická a zároveň nemôže byť ani neprimerane vysoká. Len ako vodítko k voľnej úvahe okresný súd poukázal na neskoršiu právnu úpravu v zmysle ust. § 17 ods. 3, 4 zák. č. 514/2003 Z. z. Podľa názoru odvolacieho súdu, kritériá, ktorých posudzovanie si okresný súd zvolil pri svojej voľnej úvahe sú nepochybne správne a vychádzali aj z vývoja súdnej praxe pri posudzovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy v prípade zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím o väzbe poškodenej osoby. Pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy u jednotlivých žalobcov 1/ až 4/, s prihliadnutím na závažnosť ujmy na ich právach, berúc do úvahy aj následné reakcie, ktoré zásah do práv žalobcov vyvolal v jednotlivých sférach ich osobnosti, ale aj dĺžku vykonanej väzby, vychádzajúc aj z rozhodovacej praxe vyšších súdnych autorít, okresný súd dospel k správne záveru, že suma 40 eur u žalobcu 4/ a 45 eur u žalobcov 1/ až 3/ za každý deň vykonanej väzby, je sumou zodpovedajúcou adekvátnosti náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej žalobcom dotknutým nezákonným rozhodnutím o väzbe a predĺžení väzby. Okresný súd zohľadnil aj to, že na žalobcov bola uvalená kolúzna väzba a preventívna väzba, ako väzba najprisnejšia, ktorá spôsobila takmer úplné vylúčenie žalobcov so stretávania sa s rodinou, čím rodiny, ako aj samotní žalobcovia veľmi psychicky trpeli. Okresný súd v tejto súvislosti správne poukázal aj na komparáciu pri určení sumy 40, 45 eur za deň vykonania väzby, a to s poukazom na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. III.

ÚS 754/2016, s ktorou sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil. Odvolací súd v rámci vlastnej rozhodovacej činnosti poukázal aj na rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 11Co/36/2023, ktorým bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy za nezákonnú väzbu vo výške 40 eur za každý deň väzby. Nemožno tiež opomenúť ani rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva, v ktorých vyslovil porušenie čl. 5 ods. 1 Dohovoru v súvislosti s nezákonnou väzbou. Ide napríklad o prípad, Winkler proti Slovenskej republike (sťažnosť č. 25416/07), v ktorom ESĽP 17. 07. 2012 rozhodol tak, že Slovenská republika porušila čl. 5 Dohovoru (právo na slobodu a osobnú bezpečnosť) a sťažovateľovi, ktorý bol nezákonne vo väzbe od 26. 05. 2005 do 15. 11. 2005 priznal z titulu nemajetkovej ujmy sumu 8.000 eur. Prihliadol pritom aj na čiastočné odškodnenie, ktoré sťažovateľovi (z tohto titulu) priznal Ústavný súd SR v sume 1.970 eur. Sťažovateľ, ale požadoval sumu 163.646 eur. V tejto veci ESĽP zrekapituloval aj relevantné prípady (Bruncko ods. 46-59; Kormoš ods. 57-69, Kováčik ods. 48-61, Žúbor ods. 47-59), v ktorých sa skutkový a právny stav zásadne neodlišuje. V tejto súvislosti aj odvolací súd zdôraznil, že vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy za väzbu súdna prax vytvorila postupne stabilizujúce sa kritéria určenia jej výšky, a to povahou trestnej veci, dĺžkou a časovými okolnosťami väzby, preukázaný dopad väzby do osobnostnej sféry poškodených a širšie okolnosti, za ktorých k vzniku nemajetkovej ujmy došlo, korigované všeobecnými princípmi spravodlivosti. Tieto kritériá okresný súd v plnom rozsahu v svojom rozhodnutí zohľadnil a podrobne ich odôvodnil. Výška nemajetkovej ujmy priznaná okresným súdom jednotlivým žalobcom zodpovedá všeobecne zdieľanej predstave spravodlivosti a slušnosti, inak povedané, určenie jej výšky je, vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu, v súlade s požiadavkou spravodlivosti. Podľa názoru odvolacieho súdu, bolo potrebné prihliadnuť aj na to, že výška náhrady nemajetkovej ujmy pozostalým za smrť ich blízkeho človeka spôsobená trestným činom obvykle na území Slovenskej republiky býva priznávaná vo výške od 20.000 eur do 50.000 eur, a preto sa javí náhrada nemajetkovej ujmy uplatňovaná žalobcami spôsobenej im väzbou ako neprimerane vysoká, a preto správne okresný súd v prevyšujúcej časti žalobu žalobcov zamietol. V rozhodnutí Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/24/2020 sa uvádza, že otázka, aká má byť výška náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej rozhodnutím o väzbe, je vždy závislá (popri zákonných predpokladoch aj judiciálne ustálenej praxi) od výsledku posúdenia práve individuálnych jedinečných skutkových okolností každej prejednávanej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach. Na tieto konkrétne individuálne a jedinečné skutkové okolnosti okresný súd dostatočným spôsobom v odôvodnení napadnutého rozhodnutia poukázal a závery okresného súdu pri posudzovaní nastolenej otázky sú výsledkom procesu komplexného vyhodnotenia skutkových okolností prejednávanej veci, ktoré v konaní vyšli najavo a ktoré v rámci zásady voľného hodnotenia dôkazov okresný súd viedli k prijatiu napádaného rozhodnutia. Okresný súd preto priznal žalobcom 1/ až 4/ v súvislosti s nezákonným rozhodnutím o väzbe nemajetkovú ujmu, keď pri kvantifikácii priznanej nemajetkovej ujmy vychádzal z tzv. prezumovaných následkov nezákonného zásahu do osobnej slobody žalobcov 1/ až 4/, do ich práva na súkromie, práva na ochranu súkromného života, dôstojnosti, osobnej cti a dobrej povesti, ktoré s odkazom na príslušnú judikatúru, nebolo treba v konaní osobitne preukazovať. Odvolací súd v tejto súvislosti konštatoval, že rozhodnutie okresného súdu o výške nemajetkovej ujmy je primerané aj v porovnaní s výškou nemajetkovej ujmy, ktorá bola poskytovaná za každý deň odňatia slobody v iných štátoch Európskej únie. Aj v rozhodnutí Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30Cdo/2357/2010 sú označené a citované podstatné právne závery rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva.

2.13. Stanovenie týchto kritérií bolo v súlade s rozhodovacou činnosťou najvyšších súdnych autorít; kritériá stanovené v neskoršej právnej úprave bral okresný súd iba za inšpirujúce (neskoršiu právnu úpravu tak priamo neaplikoval) a ktoré iba potvrdili dovtedajšiu súdnu prax pri stanovovaní výšky nemajetkovej ujmy (bod 90. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia). Rozhodnutie okresného súdu o výške nemajetkovej ujmy bolo preskúmateľné, spravodlivé, okresný súd riadne odôvodnil, ktoré dôkazy vo vzťahu k výške nemajetkovej ujmy mal za preukázané a ktoré nie, vykonané dôkazy vyhodnotil jednotlivo a vo vzájomných súvislostiach a voľné hodnotenie dôkazov komparoval okrem iného so závermi Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplývajúcich z jeho nálezu sp. zn. III. ÚS 754/2016 zo dňa 24. 01. 2017. Voľná úvaha súdu mala zodpovedajúci podklad v zistenom skutkovom stave, bola riadne odôvodnená a preskúmateľná a zároveň spravodlivá. Žalobcovia v odvolaní neuviedli iné nové skutočnosti, s ktorými by sa nebol okresný súd vysporiadal v odôvodnení napadnutého rozhodnutia, a preto odvolací súd v tejto časti považoval rozhodnutie okresného súdu za vecne správne a v plnom

rozsahu ho potvrdil. Poukazovanie žalobcov na rôzne rozhodnutia najvyššieho súdu ohľadom výšky nemajetkovej ujmy, odvolací súd považoval za nedôvodné, nakoľko sa nejedná o obdobné prípady, ale sa jedná o priznané sumy nemajetkovej ujmy spôsobenej diskrimináciou, ochranou osobnosti za následky spôsobené médiami a podobne, čo nesúvisí s odškodnením za vykonanú väzbu.

2.14. Dôvodný nebol ani argument žalobcov 2/ a 3/ týkajúci sa majetkovej škody (výroky VII., XII. napadnutého rozhodnutia). Odvolací súd sa stotožnil s rozhodnutím okresného súdu, ktorý nárok žalobcov 2/ a 3/ v tejto časti v plnom rozsahu zamietol a v podrobnostiach odkázal na odôvodnenie napadnutého rozsudku okresného súdu v bodoch 100., 101. Žalobca 2/ v konaní neunesol dôkazné bremeno z titulu uplatneného nároku na náhradu škody - ušlej mzdy tak, ako na to správne poukázal okresný súd. Navyiac uvedený nárok žalobcu 2/ je premlčaný, keď žalobca 2/ okresnému súdu doručil svoj žalobný návrh až dňa 12. 03. 2010, ktorým návrhom sa domáhal, v zmysle petitov predmetnej žaloby, výlučne nároku na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 1.000.000 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 8,5 % ročne od 01. 04. 2008 až do zaplatenia. Žalobca 2/ až podaním zo dňa 22. 10. 2012, ktoré bolo doručené žalovanému dňa 29. 10. 2012 na pojednávaní (číslo listu 417) si uplatnil aj nárok na náhradu škody z titulu skutočnej škody a ušlej mzdy. Uplatnený nárok žalobcom 2/ nebol uplatnený včas tak, ako to uviedol okresný súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia (bod 100. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia), a to v trojročnej premlčacej lehote pri započítaní aj spočívania premlčacej doby počas podania predbežného prerokovania nároku na náhradu škody u žalovaného.

2.15. Dôvodná nebola ani námietka žalobcu 3/ ohľadom náhrady škody za nájom z titulu predĺženia väzby. Žalobca 3/ v konaní hodnoverným dôkazom nepreukázal tú skutočnosť, že by zaplatil cenu nájmu a nepreukázal ani tvrdenie ohľadom príčinnej súvislosti medzi platením nájmu a predĺžením väzby u žalobcu 3/, z uvedeného dôvodu okresnému súdu nezostala iná možnosť ako uvedený nárok žalobcu 3/ zamietnuť, s ktorým záverom sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil a v podrobnostiach odkázal na bod 101. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia. Na záver odvolací súd poznamenal, že žalovaný, ako aj žalobcovia, v odvolaní neuviedli žiadne nové skutočnosti, s ktorými by sa okresný súd dostatočným spôsobom nevysporiadal, keď rozhodnutie okresného súdu bolo dostatočne odôvodnené v súlade s ust. § 220 ods. 2 CSP.

2.16. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd v súlade s ustanoveniami § 396 ods. 1, 2 CSP, § 255 ods. 2 CSP, keď v odvolacom konaní mala každá zo strán úspech len čiastočný, preto odvolací súd vyslovil, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov odvolacieho konania právo.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia (ďalej aj ako „dovolatelia“) dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodňovali § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

3.1. Žalobcovia ako dovolatelia namietali, že prvostupňový a odvolací súd nesprávne identifikovali, ktoré skutočnosti sú pre rozhodnutie sporu zásadné, v tomto smere konanie ako celok nevykazuje znaky spravodlivosti, súdne rozhodnutie nie je riadne odôvodnené. V prejednávanej veci prvostupňový súd aplikoval limity, ktoré pripúšťa zákon č. 514/2003. V nadväznosti na uvedené žalobcovia argumentovali, že zákon č. 58/1969 Zb. ako ani zákon č. 514/2013 Z. z. účinný od 01. 07. 2004 do 31. 08. 2007 výslovne nestanovujú kritéria na určenie výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch a túto výšku ani nelimitujú. Limity výšky náhrady nemajetkovej ujmy, boli do právnej úpravy zakomponované v ustanovení § 17 ods. 4 zákona č. 514/2013 Z. z. účinného až od 01. 01. 2013. Pokiaľ súd v odôvodnení svojho rozsudku neuviedol, z akých dôvodov považoval argumentáciu žalobcov o zákaze retroaktivity za právne bezvýznamnú, pričom sa obmedzil len na formulácie: „prípadne zohľadnenie kritéria, len ako vodítko k voľnej úvahe, kritéria bral súd iba za inšpirujúce“ postupoval nedôsledne a porušil základné právo žalobcov na súdnu ochranu. Za arbitrárne zaoberanie sa argumentmi možno označiť všeobecné konštatovanie súdu, že argumenty účastníka sú nesprávne alebo irelevantné, ak súd vôbec nevysvetlí alebo iba nedostatočne vysvetlí, prečo ich považuje za nesprávne alebo irelevantné. Žalobcovia argumentovali, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné; pričom za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku považujú to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie objektívnym uspokojivým spôsobom. Žalobcovia namietajú, že odvolací súd sa v tomto smere nedostatočne vysporiadal s viacerými, pre vec podstatnými a závažnými odvolacími námietkami žalobcov. Poukázali na to, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku konštatoval a stotožnil sa s tým, že „Pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy u jednotlivých žalobcov 1/ až 4/, s prihliadnutím na závažnosť ujmy na ich právach, berúc do úvahy aj následné reakcie, ktoré zásah do

práv žalobcov vyvolal v jednotlivých sférach ich osobnosti, ale aj dĺžku vykonanej väzby, vychádzajúc aj z rozhodovacej praxe vyšších súdnych autorít, okresný súd dospel k správneému záveru, že suma 40 eur u žalobcu 4/ a 45 eur u žalobcov 1/ až 3/ za každý deň vykonanej väzby, je sumou zodpovedajúcou adekvátnosti náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej žalobcom dotknutým nezákonným rozhodnutím o väzbe a predĺžení väzby.“ Rovnako odvolací súd v odôvodnení rozsudku uviedol, že dôvodný nie je ani argument žalobcov 2/ a 3/ týkajúci sa majetkovej škody (výroky VII., XII. napadnutého rozhodnutia) a že dôvodná nie je ani námietka žalobcu 3/ ohľadom náhrady škody za nájom z titulu predĺženia väzby. Odvolací súd nedôvodnosť týchto námietok argumentoval nedostatočne.

3.2. Žalobcovia namietali nesprávne právne posúdenie veci všeobecných súdov v súvislosti s dovolacím dôvodom v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku, a to pri riešení právnej otázky zákazu retroaktivity, právnej otázky aplikácie § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení od 1. 1. 2013, právnej otázky určenia primeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy po nezohľadnení iných hmotnoprávných predpisov slovenského právneho poriadku upravujúcich odškodnenie, ako aj právnej otázky danosti nároku na náhradu škody žalobcu 2/ (vrátane premlčania tohto nároku) a žalobcu 3/. Podľa názoru žalobcov odvolací súd nezohľadnil iné právne predpisy upravujúce finančné kompenzácie za spôsobené ujmy, na ktoré žalobcovia poukázali. Žalobcovia argumentovali „podobnými črtami“ skutkového stavu obdobných rozhodnutí, v ktorých bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch v oveľa vyšších sumách (medializácia trestného konania, s tým spojené zásahy do práv žalobcu, spôsobená ujma). V predmetných rozhodnutiach bola v dôsledku uverejnenia nepravdivých článkov s podobizňou v týždenníku, naznačujúcich, že žalobca je páchatelom závažnej trestnej činnosti, žalobcovi priznaná suma 66.388,00 eur, v porovnaní so žalobcami, ktorým v súdnom konaní 16C/97/2009 prvostupňový súd priznal sumu 16.470,00 eur (žalobcovi 4/ suma 14.640,00 eur), a to napriek skutočnosti, že charakter zásahov je obdobný a navyše u nich došlo k výkonu väzby v trvaní 1 rok. Odvolací súd sa v tomto smere obmedzil len na strohé konštatovanie, že „poukazovanie žalobcov na rôzne rozhodnutia najvyššieho súdu ohľadom výšky nemajetkovej ujmy, odvolací súd považoval za nedôvodné, nakoľko sa nejedná o obdobné prípady, ale sa jedná o priznané sumy nemajetkovej ujmy spôsobenej diskrimináciou, ochranou osobnosti za následky spôsobené médiami a podobne, čo nesúvisí s odškodnením za vykonanú väzbu.“ Čo sa týka nároku na náhradu škody u žalobcu 2/: prvostupňový súd v dôsledku prekážky res iudicata nemal posudzovať nárok žalobcu 2/ na náhradu škody za obdobie od 23. 08. 2004 do 12. 03. 2005, nakoľko ako vyplýva z medzitýmného rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 13. 04. 2016 č. k. 16C/97/2009 - 588, ako aj z rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 20. 11. 2018, č. k. 15Co/286/2016 - 634 nárok je daný a nie je premlčaný. V tomto smere dali do pozornosti, že právny názor odvolacieho súdu je pre súd prvej inštancie záväzný. Judikatúra Ústavného súdu SR a Najvyššieho súdu SR je jednotná pri posudzovaní zákonného príkazu rešpektovania právneho názoru súdu vyššej inštancie. Žalobca 3/ predložil do súdneho konania čestné vyhlásenie brata žalobcu 3/ a potvrdenie o prevzatí finančných prostriedkov (s odstupom času od vzatia do väzby bolo predloženie iných dokladov o úhrade ceny podnájmu nereálne). Žalobcovia vidia odklon pri riešení zákazu retroaktivity a právnej otázky aplikácie § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. v súvislosti s primeranou výškou náhrady nemajetkovej ujmy, právnej otázky danosti nároku na náhradu škody žalobcu 2/ (vrátane premlčania tohto nároku) a žalobcu 3/. Prvostupňový súd ani odvolací súd neposkytli dôkladné vysvetlenie, prečo bola prejednávaná vec rozhodnutá v rozpore s doterajšou judikatúrou o zákaze retroaktivity a nepripustnosti aplikácie ustanovenia § 17 v zmysle tejto novely (Zák. č. 412/2012 Z. z.) na prípady, keď uznesenie o vznesení obvinenia bolo vydané pred 01. 01. 2013. V tomto smere došlo aj v zmysle judikatúry EŠLP k porušeniu práva na spravodlivý proces cez prizmu nepreskúmateľnosti rozhodnutia (rozhodnutie EŠLP vo veci Atanadovski c. Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko z 14. 01. 2010 týkajúca sa sťažnosti č. 36815/03) Inými slovami, princíp predvídateľnosti rozhodovania a rozhodnutia znamená, že účastníci právnych vzťahov môžu legitímne očakávať, že štátne orgány budú v skutkovo a právne porovnateľných prípadoch rozhodovať rovnako. Iba takýto postup rešpektuje právnu istotu a jeho dôsledné dodržiavanie sa významne pozitívne prejavuje aj v rámci celkového nazerania spoločnosti na význam a úlohu práva. Tejto požiadavke však okresný ani odvolací súd vo svojich rozhodnutiach nevyhovel, a to bez akéhokoľvek výslovného racionálneho a dostatočného zdôvodnenia, čo následne ovplyvnilo aj ich konečné rozhodnutie vo veci samej, kedy podľa ich názoru suma 40 eur u žalobcu 4/ a 45 eur u žalobcov 1/ až 3/ za každý deň vykonanej väzby, je sumou zodpovedajúcou adekvátnosti

náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej žalobcom dotknutým nezákonným rozhodnutím o väzbe a predĺžení väzby s prihliadnutím na kritéria stanovené v neskoršej právnej úprave. Prvostupňový a odvolací súd nesprávne právne posúdili vec, keď aplikovali limity v zmysle zákona č. 514/2003, a to napriek zákazu retroaktivity, ako aj napriek skutočnosti, že zákon č. 58/1969 Zb. ako ani zákon č. 514/2013 Z. z. účinný od 01. 07. 2004 do 31. 08. 2007 výslovne nestanovujú kritéria na určenie výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch a túto výšku ani nelimitujú. Prihliadanie na limity aktuálnej právnej úpravy (vzhľadom na dĺžku trestného a súdneho konania a následky tým spôsobené žalobcom) preto nemôže zodpovedať predstavám spravodlivosti. Rovnako prvostupňový a odvolací súd nesprávne právne posúdili vec, keď v dôsledku prekážky res iudicata nemali posudzovať nárok žalobcu 2/ na náhradu škody (nárok bol daný a nepremlčaný) a v rámci nároku žalobcu 3/ nesprávne vyhodnotili dôležitosť a pravdivosť dôkazov predložených žalobcom 3/. Súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, čím žalobcom odňal možnosť konať pred súdom.

3.3. Vzhľadom na uvedené navrhli dovolacieho súdu rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

4. Žalovaná vo svojom vyjadrení navrhla dovolaciemu súdu dovolanie žalobcov ako nedôvodné v zmysle ustanovenia § 448 CSP zamietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie žalobcov je potrebné v zmysle § 448 CSP zamietnuť.

6. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v

konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolať vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolať vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

12. Z hľadiska obsahového (§ 124 ods. 1 CSP) dovolaťelia v dovolaní nenamietali chyby a nesprávnosti v procese prejednávania sporu (v procedúre jeho vedenia) zo strany odvolacieho súdu, ale naopak zreteľne namietali nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu.

13. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestranom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené zo zákazom svojvoľného postupu, a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

13.1. Z obsahu dovolania vyplýva, že dovolaťelia namietali, že prvostupňový a odvolací súd nesprávne identifikovali, ktoré skutočnosti sú pre rozhodnutie sporu zásadné, v tomto smere konanie ako celok nevykazuje znaky spravodlivosti, súdne rozhodnutie nie je riadne odôvodnené.

13.2. V súvislosti s predmetnou námietkou dovolací súd poukazuje na body 86 až 98 rozhodnutia súdu prvej inštancie v spojitosti s bodmi 27 a 28 rozhodnutia odvolacieho súdu, v zmysle ktorých:

„27. Pokiaľ sa týka odvolania žalobcov 1/ až 4/, ani uvedené odvolanie odvolací súd nepovažoval za dôvodné. Žalobcovia namietali nesprávne právne posúdenie vecí, keď okresný súd aplikoval limity v zmysle zák. č. 514/2003, a to aj napriek zákazu retroaktivity. Uvedenú námietku odvolací súd nepovažoval za dôvodnú. Odvolacia námietka je v rozpore s odôvodnením napadnutého rozhodnutia a prípadné zohľadnenie kritéria, ktoré súd prvej inštancie zohľadniť nemal, nemá dopad na správnosť napadnutého rozsudku vo vzťahu k výške priznanej nemajetkovej ujmy u jednotlivých žalobcov. Okresný súd správne poukázal na právnu úpravu, ktorú aplikoval a z ktorej vyvodil, že aplikovaná právna úprava (účinná v čase vydania rozhodnutia o väzbe, ako aj v čase vydania rozhodnutia o predĺžení väzby), žiadne kritéria pre posudzovanie výšky nemajetkovej ujmy neustanovovala. S poukazom na rozhodnutia vyšších súdnych autorít, okresný súd poukázal na potrebu určenia výšky náhrady nemajetkovej ujmy podľa voľnej úvahy súdu; jasne a precízne definoval hranice voľnej úvahy (intenzita trvania a rozsah nepriaznivých následkov u jednotlivých žalobcov vzhľadom na ich postavenie v rodine, v spoločnosti, v pracovnom živote, zdravotný stav a podobne) s tým, že voľná úvaha musí byť odôvodnená a musí mať svoj základ v zistenom skutkovom stave. Správne poukázal aj na to, že náhrada za nemajetkovú ujmu by mala byť taká vysoká, aby mohla splniť úlohu odškodňovaciu, náhrada by nemala byť iba symbolická a zároveň nemôže byť ani neprimerane vysoká. Len ako vodítko k voľnej úvahe okresný súd poukázal na neskoršiu právnu úpravu v zmysle ust. § 17 ods. 3, 4 zák. č. 514/2003 Z. z. Podľa názoru odvolacieho súdu, kritériá, ktorých posudzovanie si okresný súd zvolil pri svojej voľnej úvahe sú nepochybne správne a vychádzajú aj z vývoja súdnej praxe pri posudzovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy v prípade zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím o väzbe poškodenej osoby. Pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy u jednotlivých žalobcov 1/ až 4/, s prihliadnutím na závažnosť ujmy na ich právach, berúc do úvahy aj následné reakcie, ktoré zásah do práv žalobcov vyvolal v jednotlivých sférach ich osobnosti, ale aj dĺžku

vykonanej väzby, vychádzajúc aj z rozhodovacej praxe vyšších súdnych autorít, okresný súd dospel k správne mu záveru, že suma 40,- EUR u žalobcu 4/ a 45,- EUR u žalobcov 1/ až 3/ za každý deň vykonanej väzby, je sumou zodpovedajúcou adekvátnosti náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej žalobcom dotknutým nezákonným rozhodnutím o väzbe a predĺžení väzby. Okresný súd zohľadnil aj to, že na žalobcov bola uvalená kolúzna väzba a preventívna väzba, ako väzba najprisnejšia, ktorá spôsobila takmer úplné vylúčenie žalobcov so stretávania sa s rodinou, čím rodiny, ako aj samotní žalobcovia veľmi psychicky trpeli. Okresný súd v tejto súvislosti správne poukázal aj na komparáciu pri určení sumy 40,-, 45,- EUR za deň vykonania väzby, a to s poukazom na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. III.ÚS 754/2016, s ktorou sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožňuje. Odvolací súd v rámci vlastnej rozhodovacej činnosti poukazuje aj na rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 11Co/36/2023, ktorým bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy za nezákonnú väzbu vo výške 40,- EUR za každý deň väzby. Nemožno tiež opomenúť ani rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva, v ktorých vyslovil porušenie čl. 5 ods. 1 Dohovoru v súvislosti s nezákonnou väzbou. Ide napríklad o prípad, Winkler proti Slovenskej republike (sťažnosť č. 25416/07), v ktorom ESĽP 17.07.2012 rozhodol tak, že Slovenská republika porušila čl. 5 Dohovoru (právo na slobodu a osobnú bezpečnosť) a sťažovateľovi, ktorý bol nezákonne vo väzbe od 26.05.2005 do 15. 11.2005 priznal z titulu nemajetkovej ujmy sumu 8 000,- EUR. Prihliadol pritom aj na čiastočné odškodnenie, ktoré sťažovateľovi (z tohto titulu) priznal Ústavný súd SR v sume 1 970,- EUR. Sťažovateľ, ale požadoval sumu 163 646,- EUR. V tejto veci ESĽP zrekapituloval aj relevantné prípady (Bruncko ods. 46-59; Kormoš ods. 57-69, Kováčik ods. 48-61, Žúbor ods. 47-59), v ktorých sa skutkový a právny stav zásadne neodlišuje.

28. V tejto súvislosti aj odvolací súd zdôrazňuje, že vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy za väzbu súdna prax vytvorila postupne stabilizujúce sa kritéria určenia jej výšky, a to povahou trestnej veci, dĺžkou a časovými okolnosťami väzby, preukázaný dopad väzby do osobnostnej sféry poškodených a širšie okolnosti, za ktorých k vzniku nemajetkovej ujmy došlo, korigované všeobecnými princípmi spravodlivosti. Tieto kritériá okresný súd v plnom rozsahu v svojom rozhodnutí zohľadnil a podrobne ich odôvodnil. Výška nemajetkovej ujmy priznaná okresným súdom jednotlivým žalobcom zodpovedá všeobecne zdieľanej predstave spravodlivosti a slušnosti, inak povedané, určenie jej výšky je, vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu, v súlade s požiadavkou spravodlivosti. Podľa názoru odvolacieho súdu, je potrebné prihliadnuť aj na to, že výška náhrady nemajetkovej ujmy pozostalým za smrť ich blízkeho človeka spôsobená trestným činom obvykle na území Slovenskej republiky býva priznávaná vo výške od 20.000,- EUR do 50.000,- EUR, a preto sa javí náhrada nemajetkovej ujmy uplatňovaná žalobcami spôsobenej im väzbou ako neprimerane vysoká, a preto správne okresný súd v prevyšujúcej časti žalobu žalobcov zamietol. V rozhodnutí Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/24/2020 sa uvádza, že otázka, aká má byť výška náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej rozhodnutím o väzbe, je vždy závislá (popri zákonných predpokladoch aj judiciálne ustálenej praxi) od výsledku posúdenia práve individuálnych jedinečných skutkových okolností každej prejednávanej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach. Na tieto konkrétne individuálne a jedinečné skutkové okolnosti okresný súd dostatočným spôsobom v odôvodnení napadnutého rozhodnutia poukázal a závery okresného súdu pri posudzovaní nastolenej otázky sú výsledkom procesu komplexného vyhodnotenia skutkových okolností prejednávanej veci, ktoré v konaní vyšli najavo a ktoré v rámci zásady voľného hodnotenia dôkazov okresný súd viedli k prijatiu napádaného rozhodnutia.“ Preto ak dovolatelia namietali, že súd prvej inštancie v spojitosti s odvolacím súdom nesprávne identifikovali, ktoré skutočnosti sú pre rozhodnutie sporu zásadné, dovolací súd konštatuje, že ich námietku vzhľadom na uvedené považuje za nedôvodnú, nakoľko súdy sa zaoberali všetkými kritériami, ktoré boli žalovanými uvedené a jednotlivo ich aj rozobrali.

13.3. Ďalej dovolatelia namietali, že v prejednávanej veci prvostupňový súd aplikoval limity, ktoré pripúšťa zákon č. 514/2003, pričom v nadväznosti na uvedené žalobcovia argumentovali, že zákon č. 58/1969 Zb. ako ani zákon č. 514/2013 Z. z. účinný od 01. 07. 2004 do 31. 08. 2007 výslovne nestanovujú kritéria na určenie výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch a túto výšku ani nelimitujú, pretože limity výšky náhrady nemajetkovej ujmy, boli do právnej úpravy zakomponované v ustanovení § 17 ods. 4 zákona č. 514/2013 Z. z. účinného až od 01. 01. 2013 a súd v odôvodnení svojho rozsudku neuviedol, z akých dôvodov považoval argumentáciu žalobcov o zákaze retroaktivity za právne bezvýznamnú, pričom sa obmedzil len na formulácie: „prípadné zohľadnenie kritéria, len ako vodítko k voľnej úvahe, kritéria bral súd iba za inšpirujúce“ postupoval nedôsledne a porušil základné

právo žalobcov na súdnu ochranu. Za arbitrárne zaobranie sa argumentmi možno označiť všeobecné konštatovanie súdu, že argumenty účastníka sú nesprávne alebo irelevantné, ak súd vôbec nevysvetlí alebo iba nedostatočne vysvetlí, prečo ich považuje za nesprávne alebo irelevantné. Žalobcovia argumentovali, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné; pričom za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku považujú to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie objektívne uspokojivým spôsobom.

13.4. Dovolací súd konštatuje, že ani túto námietku žalobcov nepovažuje za dôvodnú, nakoľko v zmysle bodu 27 rozhodnutia odvolacieho súdu a bodu 90 rozhodnutia súdu prvej inštancie bolo konštatované, že určité hranice, v ktorých je možné sa pohybovať pri úvahe súdu o výške náhrady nemajetkovej ujmy, je možné vyvodiť zo súčasne platnej právnej úpravy, a to zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom v čase rozhodovania súdu, avšak ide výlučne len o vodítko k voľnej úvahe súdu, keď je potrebné rešpektovať základné princípy zákazu retroaktivity, keď sa neskoršie zmeny právnej úpravy uplatniť nemôžu. Na margo vývoja zákonnej úpravy jednotlivých kritérií a prípadných limitov pri posudzovaní výšky nemajetkovej ujmy súd prvej inštancie len uviedol, že pokiaľ ide o aktuálne platné ustanovenie § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. v aktuálne účinnom znení, z tohto vyplýva, že výška nemajetkovej ujmy v peniazoch sa určuje s prihliadnutím najmä na (1) osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje, (2) závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo, (3) závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote, (4) závažnosť následkov, ktoré vznikli v spoločenskom uplatnení. Z ustanovenia § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. (v znení účinnom v čase vydania uznesenia o predĺžení väzby) vyplýva, že nemajetková ujma môže byť reparovaná dvoma spôsobmi. Poskytnutím morálnej satisfakcie alebo poskytnutím náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, a to buď samostatne alebo aj kumulatívne. Výšku náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch však § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. v aktuálne účinnom znení obmedzuje tým spôsobom, že výška nemôže byť vyššia ako výška náhrady poskytovaná osobám poškodeným násilnými trestnými činmi podľa osobitného predpisu. Odvoláciu námietku preto odvolací súd považoval v rozpore s odôvodnením napadnutého rozhodnutia a prípadné zohľadnenie kritéria, ktoré súd prvej inštancie zohľadniť nemal, nemalo dopad na správnosť napadnutého rozsudku vo vzťahu k výške priznanej nemajetkovej ujmy u jednotlivých žalobcov. Okresný súd správne poukázal na právnu úpravu, ktorú aplikoval a z ktorej vyvodil, že aplikovaná právna úprava (účinná v čase vydania rozhodnutia o väzbe, ako aj v čase vydania rozhodnutia o predĺžení väzby), žiadne kritéria pre posudzovanie výšky nemajetkovej ujmy neustanovovala. S poukazom na rozhodnutia vyšších súdnych autorít, okresný súd poukázal na potrebu určenia výšky náhrady nemajetkovej ujmy podľa voľnej úvahy súdu; jasne a precízne definoval hranice voľnej úvahy (intenzita trvania a rozsah nepriaznivých následkov u jednotlivých žalobcov vzhľadom na ich postavenie v rodine, v spoločnosti, v pracovnom živote, zdravotný stav a podobne) s tým, že voľná úvaha musí byť odôvodnená a musí mať svoj základ v zistenom skutkovom stave. Správne poukázal aj na to, že náhrada za nemajetkovú ujmu by mala byť taká vysoká, aby mohla splniť úlohu odškodňovaciej, náhrada by nemala byť iba symbolická a zároveň nemôže byť ani neprimerane vysoká.

13.5. V súvislosti s uvedeným dovolací súd konštatuje, že súdy neaplikovali právnu úpravu účinnú v čase rozhodovania, ale aplikovali právnu úpravu účinnú v čase vzniku škody (bod 27 rozhodnutia odvolacieho súdu). Stanovili si vlastné kritériá pre posúdenie nemajetkovej ujmy. To, že tieto kritériá sú obdobné kritériám upraveným v neskoršej právnej úprave neznamena porušenie zákazu retroaktivity. Námietku dovolateľov preto treba považovať za nedôvodnú.

13.6. Žalobcovia ďalej namietali, že odvolací súd sa v tomto smere nedostatočne vypořiadal aj s argumentom žalobcov 2/ a 3/ týkajúcim sa majetkovej škody a že dôvodná nie je ani námietka žalobcu 3/ ohľadom náhrady škody za nájom z titulu predĺženia väzby. Odvolací súd nedôvodnosť týchto námietok argumentoval podľa názoru dovolateľov nedostatočne.

13.7. Súd prvej inštancie v bode 100 a 101 uviedol nasledovné:

„100. Súd ďalej pristúpil k posudzovaniu nárokov žalobcu 2/ a žalobcu 3/ na náhradu škody, a teda nárokov nad rámec tých, o ktorých bolo ako o nedôvodných rozhodnuté Medzitýmny rozsudkom v zmysle bodu 84. tohto rozhodnutia. K nároku žalobcu na náhradu škody ako ušlej mzdy vyčíslenej vo výške 16.378,584 Eur z titulu predĺženia väzby súd uvádza, že k takto uplatnenému nároku žalovaná dôvodne vzniesla námietku premlčania. Ako je totiž zo zisteného skutkového stavu zrejmé, žalobca 2/ doručil svoj žalobný návrh na súd dňa 12. 03. 2010, avšak tento návrh sa týkal výlučne nároku žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy. Až podaním zo dňa 22. 10. 2012 (č. l. 417) žalobca 2/ doplnil svoj

pôvodný nárok o náhradu nemajetkovej ujmy, aj o nárok na náhradu škody z titulu ušlej mzdy, ktorej výšku v konaní nepreukázal žiadnym dôkazom. Bez ohľadu na uvedené (nepreukázanie výšky škody relevantným dôkazom), keďže nárok žalobcu 2/ je uplatnený v zmysle nezákonného rozhodnutia o predĺžení väzby zo dňa 23. 08. 2004 je nevyhnutné aplikovať ust. § 19 ods. 1 zák. č. 514/2003 Z. z., podľa ktorého sa právo na náhradu škody premlčí za tri roky odo dňa, keď sa poškodený dozvedel o škode. Ak je podmienkou uplatnenia práva na náhradu škody zrušenie alebo zmena právoplatného rozhodnutia, plyní premlčacia doba odo dňa doručenia (oznámenia) rozhodnutia, ktorým bolo zmenené alebo zrušené právoplatné rozhodnutie. Voči žalobcom bolo vydané rozhodnutie o predĺžení väzby dňa 23. 08. 2004 a následne uznesením Úradu špeciálnej prokuratúry zo dňa 03. 03. 2008 bolo trestné stíhanie voči žalobcom zastavené. Uvedené rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 12. 03. 2008. Žalobca 2/ až podaním zo dňa 22. 10. 2012 rozšíril svoj žalobný návrh aj o nárok o náhradu škody titulom ušlej mzdy za obdobie predĺženej väzby, z čoho jednoznačne vyplýva, že takýto nárok žalobcu 2/ nebol uplatnený včas, a to v 3-ročnej premlčacej lehote, a to aj s prihliadnutím na spočítanie premlčacej doby počas podania predbežného prerokovania nároku na náhradu škody u žalovaného 2/. Súd preto nárok žalobcu na náhradu škody titulom ušlej mzdy v tejto časti zamietol.

101. Čo sa týka nároku žalobcu 3/ na náhradu škody za nájom z titulu predĺženia väzby, súd v tejto súvislosti poukazuje predovšetkým na tú skutočnosť, že samotné zaplatenie ceny nájmu zo strany žalobcu 3/ v konaní preukázané nebolo. Žalobca 3/ sa síce v konaní odvoláva na margo preukázania ním uplatneného nároku na tvrdenia, že pri jeho vzatí do väzby mu boli viaceré účtovné doklady zo strany orgánov činných v trestnom konaní odobraté a nevrátené, rovnako tak z čestného prehlásenia brata žalobcu 3/ vyplýva, že na rozbeh vlastného podnikania nájomom objektu R. W.Y. požičal peniaze, svedok však nešpecifikuje vôbec, o akú sumu pôžičky sa malo jednať a kedy ju mal vlastne žalobcovi 3/ poskytnúť. Už len k tvrdeniam žalobcu 3/ o zaplatení ceny nájmu vo výške pôvodných 250.000,- Sk súd uvádza, že žalobca 3/ dôkazné bremeno neunesol. Okrem uvedeného súd upriamil pozornosť aj na samotnú existenciu kauzálneho nexusu medzi predĺženým väzobným stíhaním žalobcu 3/ a údajne vyplatenej sumy za nájom predmetného hotela ako uplatnenej škody, keď súd uvádza, že príčinnú súvislosť tu nenachádza. Súd zdôrazňuje, že vzťah príčinnej súvislosti, ako vzťah príčiny a následku medzi nezákonným rozhodnutím a vznikom škody, je jedným z nevyhnutných predpokladov zodpovednosti za škodu. O vzťah príčinnej súvislosti sa jedná, ak vznikla škoda následkom nezákonného rozhodnutia, teda ak je nezákonné rozhodnutie a škoda vo vzájomnom pomere príčiny a následku. To znamená, že príčinná súvislosť medzi škodou a nezákonným rozhodnutím je daná len vtedy, ak by škoda pri absencii nezákonného rozhodnutia nevznikla, teda musí ísť o priamu, nie len sprostredkovanú príčinu vzniku škody. Ak by príčinou vzniku škody bola iná skutočnosť, zodpovednosť za škodu nenastane, pritom nemusí ísť o príčinu jedinú, ale stačí, ak ide o jednu z príčin, ktorá sa podieľa na nepriaznivom následku, o ktorého odškodnenie ide, a to o príčinu podstatnú (z Uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/24/2011 zo dňa 19. 04. 2011). Výkonaným dokazovaním má síce súd za preukázané, že žalobca 3/ ako podnájomca uzavrel zmluvu o podnájme na R. W. s cenou ročného nájmu 250.000,- Sk, avšak v konaní žalobca 3/ nepreukázal, že nájom vôbec uhradil, pričom taktiež nepreukázal, že povinnosť platenia nájmu nejako súvisela s predĺžením jeho väzby. Ak mal žalobca 3/ záujem poukázať na to, že neužívaním R. W. v dôsledku jeho vzatia do väzby, resp. jej predĺženia vznikla žalobcovi 3/ nejaká škoda napr. vo forme ušlého zisku, tak takýmto spôsobom mal žalobca 3/ svoj žalobný návrh formulovať a náležite relevantnými dôkazmi aj súdu preukazovať, čo však žalobca 3/ v tomto konaní neurobil. Poukazom na uvedené súd nárok žalobcu 3/ na náhradu škody titulom nájmu za predĺženie väzby vo výške 2.947,55 Eur zamietol.“ Dovolací súd poukazujúc aj na bod 32 - 33 rozhodnutia odvolacieho súdu, konštatuje, že dôvodný nie je ani argument týkajúci sa majetkovej škody žalobcov 2/ a 3/, pokiaľ sa odvolací súd stotožnil s rozhodnutím okresného súdu, ktorý nárok žalobcov 2/ a 3/ v tejto časti v plnom rozsahu zamietol a v podrobnostiach odkázal na odôvodnenie napadnutého rozsudku okresného súdu v bodoch 100, 101, pričom mal za to, že žalobca 2/ v konaní neunesol dôkazné bremeno z titulu uplatneného nároku na náhradu škody - ušlej mzdy, a zároveň mal za to, že uvedený nárok žalobcu 2/ je premlčaný, keď žalobca 2/ okresnému súdu doručil svoj žalobný návrh až dňa 12. 03. 2010, ktorým návrhom sa domáhal, v zmysle petítor predmetnej žaloby, výlučne nároku na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 1.000.000 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 8,5 % ročne od 01. 04. 2008 až do zaplatenia. Žalobca 2/ až podaním zo dňa 22. 10. 2012, ktoré bolo doručené žalovanému dňa 29. 10. 2012 na pojednávaní (číslo listu 417) si uplatnil aj nárok na náhradu škody z

titulu skutočnej škody a ušlej mzdy. Uplatnený nárok žalobcom 2/ nebol uplatnený včas tak, ako to uviedol okresný súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia (bod 100. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia), a to v trojročnej premlčacej lehote pri započítaní aj spočívania premlčacej doby počas podania predbežného prerokovania nároku na náhradu škody u žalovaného. Žalobca 3/ v konaní hodnoverným dôkazom nepreukázal tú skutočnosť, že by zaplatil cenu nájmu a nepreukázal ani tvrdenie ohľadom príčinnej súvislosti medzi platením nájmu a predĺžením väzby u žalobcu 3/.

13.8. Pokiaľ dovolatelia namietali v súvislosti s nárokom na náhradu škody u žalobcu 2/, že prvostupňový súd v dôsledku prekážky res iudicata nemal posudzovať nárok žalobcu 2/ na náhradu škody za obdobie od 23. 08. 2004 do 12. 03. 2005, nakoľko ako vyplýva z medzitýmneho rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 13. 04. 2016 č. k. 16C/97/2009 - 588 ako aj z rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 20. 11. 2018, č. k. 15Co/286/2016 - 634 nárok je daný a nie je premlčaný, dovolací súd dospel k záveru, že predmetná námietka je taktiež nedôvodná, a to vzhľadom na to, že Krajský súd v Banskej Bystrici rozhodol zo dňa 20. 11. 2018 č. k. 15Co/286/2016 - 634 uznesením, ktorým bol rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 13. 04. 2016 č. k. 16C/97/2009 - 588 vo výrokoch II. a III. zrušený, preto nejde o vec právoplatne rozhodnutú v namietanom nároku.

14. Dovolatelia uplatnili ďalší dovolací dôvod spočívajúci v nesprávnom právnom posúdení, pričom namietaný odklon nachádzali pri riešení zákazu retroaktivity a právnej otázky aplikácie § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. v súvislosti s primeranou výškou náhrady nemajetkovej ujmy, právnej otázky danosti nároku na náhradu škody žalobcu 2/ (vrátane premlčania tohto nároku) a žalobcu 3/.

15. Dovolací súd uvádza, že predmetná otázka nebola rozhodujúca v predmetnej prejednávanej veci nakoľko súdy neaplikovali § 17 ods. 4 (bod 27 rozhodnutia odvolacieho súdu). Avšak rozhodnutie súdov v základnom konaní pri riešení otázky posudzovania primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy je v súlade s ustálenou praxou dovolacieho súdu, pričom v rozhodnutí najvyššieho súdu z 24. júla 2018 sp. zn. 3Cdo/19/2018 bolo konštatované:

„12. V rozhodnutí z 27. apríla 2006 sp. zn. 4Cdo 171/2005 najvyšší súd konštatoval, že i keď je výška zadosťučinenia v peniazoch predmetom úvahy súdu, jeho úvaha sa musí opierať o celkom konkrétne a preskúmateľné hľadiská. Uplatnenie voľnej úvahy sa tak nesmie stať nepreskúmateľnou ľubovôľou súdu, vymykajúcou sa akejkolvek kontrole. Nemožno priznávať neprimerané či dokonca tak premrštené sumy, ktoré by vo svojich dôsledkoch viedli k bezdôvodnému obohacovaniu sa a ktoré by napríklad pri porovnaní „odškodnenia“ zásahu do práva na ochranu osobnosti s „odškodňovaním“ zásahov do iných základných práv zaručených Ústavou Slovenskej republiky mohli niektoré ujmy na iných základných právach (napríklad ujmy na zdraví či dokonca živote) bagatelizovať.“

13. Danou problematikou sa najvyšší súd zaoberal aj v rozhodnutí z 31. júla 2012 sp. zn. 6Cdo/37/2012, v ktorom dospel k záveru, že súd je povinný vo svojom rozhodnutí zdôvodniť a vyrovnať sa s relevantnými argumentmi účastníka o neprimeranosti odškodnenia aj s prihliadnutím na rozsah odškodnenia v iných, prejednávanej veci obdobných veciach; v tomto rozhodnutí dovolací súd poukázal na nález ústavného súdu zo 6. decembra 2006 sp. zn. III. ÚS 147/06 a tiež na rozsudok EŠLP zo 17. júla 2012 v prípade Winkler proti Slovenskej republike).

17. Na záveroch najvyššieho súdu o povinnosti všeobecného súdu určiť primeranú výšku náhrady spôsobenej nezákonným rozhodnutím po zohľadnení iných právnych predpisov slovenského právneho poriadku upravujúcich odškodnenie, ako aj judikatúry ústavného súdu a EŠLP, ku ktorým dospel najvyšší súd skôr už v rozhodnutiach, v ktorých bol uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 58/1969 Zb., nezmenili neskôr nič ani zákon č. 517/2008 Z.z., ani zákon č. 412/2012 Z.z. Určenie maximálnej hranice náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím v zmysle zákona č. 412/2012 Z.z. tak, aby priznaná náhrada nebola vyššia ako náhrada za ujmu, ktorú utrpeli obeť trestných činov, je pokračovaním v už nastolenom trende legislatívnych úprav pod vplyvom rozhodnutí EŠLP.“

16. Dovolací súd v závere uvádza, že pri určení primeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy konkrétnou sumou je vždy závislé od výsledku posúdenia takých individuálnych, jedinečných okolností každej prerokovávanej veci, ktoré sú spravidla neopakovateľné a nezameniteľné s okolnosťami

relevantnými v iných veciach. V dôsledku toho sa na podklade rozhodnutí dovolacieho súdu, ktorými v jednotlivých prípadoch preskúmaval správnosť posúdenia takto vysoko individuálnych okolností odvolacími súdmi, ani nemôže - v otázke primeranosti konkrétnej výšky tejto náhrady - vytvoriť ustálená prax (pozri aj rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 7Cdo/204/2018). Vzhľadom na uvedené je možné konštatovať, že v judikátornej praxi dovolacieho súdu je táto otázka vyriešená konzistentne a po preštudovaní rozhodnutia napadnutého dovolaním dovolací súd dospel k záveru, že odvolací súd sa neodklonil od ustálenej praxe dovolacieho súdu pri riešení nastolenej otázky.

17. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutia, o ktoré žalobcovia opierajú dôvodnosť dovolania, žiadnym spôsobom nenapĺňajú definíčné znaky podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, pretože v nich dovolací súd nevyslovil také právne závery, od ktorých by sa v prejednávanej veci odvolací súd odchýlil. Dovolací dôvod uplatňovaný podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP preto nie je daný, pretože neexistuje dovolateľmi tvrdený rozpor záverov odvolacieho súdu s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu.

18. Z vyššie uvedených dôvodov dovolací súd uzatvára, že dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP v danej veci nie je daný.

19. Dovolací súd zo všetkých vyššie uvedených dôvodov dovolanie, smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je dôvodné, zamietol (§ 448 CSP).

20. Aplikujúc zásadu úspechu v konaní (§ 255 ods. 1 v spojení s § 453 ods. 1 CSP) vznikol nárok na náhradu trov dovolacieho konania v dovolacom konaní úspešnej žalovanej voči v dovolacom konaní neúspešným dovolateľom. Z obsahu spisu vznik trov dovolacieho konania u žalovanej preukázaný nie je, preto dovolací súd jej náhradu trov dovolacieho konania nepriznal.

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.